МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предоставяне на цифрово съдържание, цифрови услуги и за продажба на стоки

С предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предоставяне на цифрово съдържание, цифрови услуги и за продажба на стоки (ЗИД на ЗПЦСЦУПС) се въвеждат изискванията на Директива (ЕС) 2024/1799 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. относно общите правила за насърчаване на ремонта на стоки и за изменение на Регламент (ЕС) 2017/2394 и директиви (ЕС) 2019/771 и (ЕС) 2020/1828, наричана по нататък „Директива (ЕС) 2024/1799“. Директива (ЕС) 2024/1799 беше публикувана в Официален вестник на 10 юли 2024 г. и трябва да бъде транспонирана в националното законодателство до 31 юли 2026 г.

I. Предвидените в законопроекта мерки могат да бъдат обособени в две основни групи, както следва:

1. Въвеждане в българското законодателство на Директива (ЕС) 2024/1799

Директива (ЕС) 2024/1799 е част от усилията на ЕС за насърчаване на кръгова и устойчива икономика, като по този начин се насърчават алтернативи на закупуването на нови стоки. Като улеснява предоставянето на услуги за ремонт на стоки, европейският законодател се надява да намали обема на отпадъците от електрическо и електронно оборудване и да удължи жизнения цикъл на стоките, като по този начин ограничи необходимостта от производство на нови.

С директивата се преодоляват пречките, които възпират потребителите да ремонтират стоки поради неудобства, липса на прозрачност или затруднен достъп до подходящи услуги за ремонт. Директива (ЕС) 2024/1799 има за цел да насърчи ремонта на стоки, като устойчив избор на потребление, който допринася за постигане на целите в областта на климата и околната среда в рамките на Европейския зелен пакт. Директива (ЕС) 2024/1799 предвижда мерки за насърчаване ремонта на стоки, както в рамките на законовата гаранция на стоките, така и след изтичане на законовата гаранция на стоките. Оказва се, че значителен брой потребителски стоки, които могат да бъдат ремонтирани, се изхвърлят преждевременно, включително в случаите, когато ремонтът е възможен в рамките на законовата гаранция на стоките. За преодоляване на този проблем, Директива (ЕС) 2024/1799 предвижда следните мерки за насърчаване ремонта на стоки в рамките на законовата гаранция, имащи за цел да стимулират потребителите да изберат ремонт вместо замяна на стока, която не отговаря на обективните и субективни изисквания за съответствие, и да удължат жизнения цикъл на стоките, вместо да ги изхвърлят преждевременно:

- даване приоритет на ремонта на стоки, които не отговарят на изискванията и повторното използване на годни за употреба стоки в срока на законовата гаранция чрез даване на приоритет на ремонта на стоките пред другите средства за правна защита за привеждане в съответствие, когато ремонтът е по-евтин от замяната на стоките с нови;

- превръщане на ремонта на стоки в основно средство за правна защита за привеждане на стоките в съответствие чрез добавяне към обективните изисквания за

съответствие на стоките на изискване за ремонтопригодност, и подобряване информацията за потребителите относно удължаване срока на законовата гаранция на стоките;

- удължаване срока на законовата гаранция на стоките с една година, когато потребителят избере ремонт като средство за правна защита, и насърчаване използването на обновени стоки, в т.ч. и като средство за привеждане на стоките в съответствие.

Оказва се също, че след изтичане срока на законовата гаранция на стоките, значителен брой стоки, които технически могат да бъдат ремонтирани, се изхвърлят преждевременно. След изтичане на срока на законовата гаранция, всички разходи, рискове и организационни затруднения, свързани с ремонта на повредена стока, се поемат изцяло от потребителите. На практика, значителна част от потребителите предпочитат да подменят повредените стоки с нови, въпреки че биха могли да бъдат ремонтирани и използвани още дълго време.

Директива (ЕС) 2024/1799 съдържа следните мерки за насърчаване ремонта на след изтичане на законовата гаранция на стоките:

- предоставяне на информация на потребителите за лицата, предоставящи услуги за ремонт и подобряване на прозрачността за потребителите относно възможностите за ремонт на стоки чрез европейския формуляр за информация за ремонт на стоки;

- създаване на условия за свързване на потребителите и лицата, предоставящи услуги за ремонт чрез европейската онлайн платформа за ремонт на стоки;

- въвеждане на задължение за производителите за ремонт на стоките, за които законодателството на ЕС съдържа изисквания за ремонтопригодност;

Разпоредбите на директивата имат за цел да гарантират, че производителите предоставят икономически ефективни услуги за ремонт на определени групи стоки и информират потребителите за правото им на ремонт. Разпоредбите на директивата имат за цел също да укрепят пазара на услуги за ремонт на стоки в ЕС и да намалят разходите на потребителите за ремонт на стоки.

Директива (ЕС) 2024/1799 съдържа следните ключови елементи:

- въвежда задължение за производителите за ремонт на стоки, за които в правните актове на Европейския съюз са установени изисквания за ремонтопригодност, да извършат или улеснят ремонта на стоки, включително чрез предоставяне на резервни части и информация за ремонта;

- изменение на съществуващото законодателство за защита на потребителите с цел насърчаване на ремонта на всички потребителски стоки.

Предложеният законопроект въвежда изцяло изискванията на Директива (ЕС) 2024/1799. Предвид на това, че Директива (ЕС) 2024/1799 добавя нови разпоредби в Директива (ЕС) 2019/771 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 година за някои аспекти на договорите за продажба на стоки, за изменение на Регламент (ЕС) 2017/2394 и на Директива 2009/22/ЕО и за отмяна на Директива 1999/44/ЕО относно продажбата на стоки, наричана по- нататък „Директива (ЕС)2019/771“, която е въведена в Закона за предоставяне на цифрово съдържание, цифрови услуги и за продажба на

стоки, законопроектът въвежда изискванията на Директива (ЕС) 2024/1799 в Закона за предоставяне на цифрово съдържание, цифрови услуги и за продажба на стоки (ЗПЦСЦУПС). Изискванията на чл. 16 на Директива (ЕС) 2024/1799 са въведени в раздел II и III на глава трета "Продажба на стоки на потребители" на ЗПЦСЦУПС. Останалите разпоредби на Директива (ЕС) 2024/1799 са въведени в ЗПЦСЦУПС, като в глава трета на закона се създава раздел „V" „ Насърчаване ремонта на стоки".

В съответствие с Директива (ЕС) 2024/1799, проектът на ЗПЦСЦУПС предвижда мерки за насърчаване правото на ремонт на потребителски стоки в два аспекта:

1. насърчаване на ремонта на потребителски стоки в рамките на законовата гаранция на стоките, предвидена в Закона за предоставяне на цифрово съдържание, цифрови услуги и за продажба на стоки;

2. улесняване ремонта на потребителски стоки, след изтичане на срока на законовата гаранция на стоките.

Насърчаване правото на ремонт в рамките на законовата гаранция на стоките:

С предложените изменения и допълнения в раздел II и III на глава трета на ЗПЦСЦУПС се въвежда задължение на продавачите да насърчават ремонта на стоките, които не отговарят на обективните и субективни изисквания за съответствие. Това задължение ще се прилага за всички стоки, включени в обхвата на Закона за предоставяне на цифрово съдържание, на цифрови услуги и за продажба на стоки. При липса на съответствие на стоката, потребителите имат право да изберат следните средства за правна защита: ремонт или замяна на стоката. С предложените изменения и допълнения на ЗПЦСЦУП, когато потребителите изберат ремонт на стока, която не отговаря на изискванията за съответствие, пред замяната ѝ с нова, се удължава срока на законовата гаранция на стоките с една година. Удължаването на срока на законовата гаранция на стоките с една година ще се прилага само за стоки закупени след 31 юли 2026г. Също така, продавачите на стоки ще бъдат длъжни да насърчават потребителите да изберат ремонт на стока, която не отговаря на изискванията за съответствие пред замяната ѝ с нова. Продавачите ще трябва да информират потребителите за правото им да избират между ремонт и замяна на стоката, която не отговаря на изискванията за съответствие и да информират потребителите, че ако изберат ремонт като средство за правна защита, законовата гаранция на стоката се удължава с една година. Законопроектът разширява обхвата на обективните изисквания за съответствие на които трябва да отговарят стоките, като към тях се добавят и изисквания за ремонтопригодност. Законопроектът определя термина „изисквания за ремонтопригодност" като изисквания, които са предвидени в актовете на Европейския съюз, посочени в приложение II на Директива (ЕС) 2019/771 относно ремонта на стоки, включително и изисквания, имащи за цел по-лесното разглобяване, достъпност до резервни части, приложимата информация и инструменти, свързани с ремонта на стоките или за конкретни компоненти на стоките. В съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2024/1799, законопроектът предвижда, че по време на ремонт на стока, която е в рамките на законовата гаранция, продавачите могат да предоставят безплатно на потребителите заместваща стока, а по изрично искане на потребителите, продавачите може да предоставят обновена стока за да изпълнят задължението за замяна на стоката.

Насърчаване ремонта на стоки извън законовата гаранция:

Директива (ЕС) 2024/1799 съдържа задължение за производителите за предоставяне на информация за услугите за ремонт и за извършване на ремонт, което се отнася за стоки, за които в правните актове на Европейския съюз са установени изисквания за ремонтопригодност. Приложение II на Директива (ЕС) 2024/1799 съдържа списък на правните актове на Европейския съюз, в които се определят изисквания за ремонтопригодност на стоките. Задължението за ремонт на определени стоки включва повреди на стоките, които не се дължат на несъответствие с договора за продажба, или с обективните изисквания за съответствие. Съгласно Директива (ЕС) 2024/1799, задължението за ремонт ще се прилага за производителите, отговорни за стоките, продавани в ЕС. Когато производителят не е установен в Европейския съюз (напр. производителите от САЩ, Обединеното кралство и Китай), задължението за ремонт ще се прилага за установения в ЕС упълномощен представител на производителя, а когато няма упълномощен представител, за установените в ЕС вносители и дистрибутори. Задължението за ремонт ще се прилага за следните групи стоки, които съгласно правото на ЕС са предмет на съществуващите изисквания за ремонтопригодност: битови перални машини, битови перални машини със сушилня, домакински съдомиялни машини, хладилни уреди, електронни екрани, оборудване за заваряване, прахосмукачки, сървъри и продукти за съхранение на данни, мобилни телефони, безжични телефони и таблети, битови барабанни сушилни машини и стоки, съдържащи батерии за леки транспортни средства.

В съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2024/1799, законопроектът въвежда задължение за производителите за ремонт на стоки за които в правните актове на Европейския съюз са установени изисквания за ремонтопригодност. За тези стоки, производителите трябва да предлагат услуги за ремонт след изтичане на срока на законовата гаранция, пряко или чрез подизпълнител. Продължителността на времето през което производителите ще бъдат длъжни да предлагат услуги за ремонт ще зависи от съответните разпоредби на правните актове на Европейския съюз в които се определят изисквания за ремонтопригодност за съответните стоки.

Съгласно законопроекта и в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2024/1799, производителите на стоки, за които в правните актове на ЕС са установени изисквания за ремонтопригодност, ще имат следните задължения за ремонт след изтичане на законовата гаранция на стоките:

- да предлагат услуги за ремонт на тези стоки;

- да обезпечат наличие на резервни части за съответните стоки;

- да предоставят информация за резервните части и за услугите за ремонт, които предлагат на своите уебсайтове или в ръководствата с инструкции за употреба;

- да информират потребителите за своето задължение за ремонт и за обичайните цени на ремонта, така че потребителите да имат достъп до информация, която да им помогне да вземат информирано решение относно ремонта.

Също така, производителите ще могат да откажат ремонт на стока, само когато ремонтът не е възможен. В тези случаи, производителят ще може да предложи на

потребителя обновена стока. Съгласно законопроекта, ремонтът на посочените по-горе групи стоки ще трябва да се извърши в разумен срок, считано от момента, в който производителят е получил стоката, или е получил достъп до стоката от потребителя.

Съгласно законопроекта, производителите няма да могат да използват договорни клаузи, хардуерни или софтуерни техники, които биха възпрепятствали ремонта на стоки, подлежащи на изисквания за ремонтопригодност, освен ако това не е оправдано от законни и обективни причини, в т.ч. и защита на правата върху интелектуалната собственост и безопасността на стоките. Производителите няма да могат да откажат ремонт на стоки, за които има изисквания за ремонтопригодност, единствено на основание, че преди това е извършен ремонт на стоката. Същевременно, задължението на производителя за ремонт на посочените групи стоки не възпрепятства потребителите за изберат друго лице за предоставяне на услуги за ремонт.

Съгласно Директива (ЕС) 2024/1799, Европейската комисия ще създаде европейска онлайн платформа за ремонт на стоки. Платформата ще съдържа информация за лицата, предоставящи услуги за ремонт, за продавачите на обновени стоки и за купувачите на повредени стоки за обновяване, които ще могат да включат своите данни на платформата, за да предоставят възможност на потребителите да намерят подходяща услуга за ремонт.

Европейската комисия ще организира разработването на самата платформа, т.е. ще създаде общ онлайн интерфейс на платформата, който следва да отговаря на изискванията, посочени в чл. 7, параграф 6 на Директива (ЕС) 2024/1799 (ще има функции за търсене по стоки, местоположение на лицата, предоставящи услуги за ремонт, включително функционалност, базирана на карта, трансгранично предоставяне на услуги, условия за предоставяне на услугата за ремонт, включително времето, необходимо за извършване на ремонт, наличието на временно заместващи стоки и др.), и да бъде достъпен на всички официални езици на ЕС. Европейската комисия ще разработи и национални подразделения на платформата за държавите, които не предвиждат създаването на национална онлайн платформа за ремонт на стоки.

Директива (ЕС) 2024/1799 предвижда, че държавите членки могат да използват национални подразделения на европейската онлайн платформа за ремонт на стоки, или да изградят собствени национални платформи за ремонт на стоки. За да се избегнат потенциално високи разходи за разработването и администрирането на национална платформа за ремонт на стоки, се предлага създаването на подразделение на европейската онлайн платформа за ремонт на стоки за България. Със законопроекта се предлага, България да не създава национална онлайн платформа за ремонт на стоки, а да използва европейската онлайн платформа, която ще съдържа национално подразделение за България, на български език. Националния раздел на европейската онлайн платформа за ремонт на стоки ще включва връзки към национални платформи за ремонт на стоки на други държави членки, ако има такива. Потребителите ще могат да използват европейската онлайн платформа за ремонт на стоки безплатно.

Законопроектът определя Комисията за защита на потребителите за национално звено за контакт за администриране на националното подразделение на европейската онлайн платформа за ремонт на стоки. Комисията за защита на потребителите ще прилага административните условия за функциониране на националното подразделение на

платформата. Лицата, предоставящи услуги за ремонт, продавачите на обновени стоки и купувачите на повредени стоки ще имат достъп до европейската онлайн платформа за ремонт на стоки, ще могат да се регистрират в платформата и да се свързват директно с потребителите. Не се предвижда предварително одобрение от Комисията за защита на потребителите за регистрация в националното подразделение на европейската онлайн платформа.

В съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2024/1799, законопроектът посочва, че лицата, предоставящи услуги за ремонт на стоки ще могат да използват европейския формуляр за информация за ремонт на стоки, предвиден в директивата. Лицата, предоставящи услуги за ремонт, ще трябва да предоставят на потребителите съществена информация за услугите за ремонт, които предлагат. Съгласно проекта на закон, лицата, предоставящи услуги за ремонт могат да изберат да използват европейския формуляр за информация за ремонт, и да предоставят или не заместваща стока, докато се извършва ремонтът. Формулярът включва ключови параметри, които влияят върху решенията на потребителите за ремонт на стоките, като например естеството на несъответствието или повредата, цената и срока, в който лицето, предоставящо услуги за ремонт се ангажира да извърши ремонта. Европейският формуляр за информация за ремонт е предназначен да предостави възможност на потребителите да сравняват различните предложения за ремонт на стоки.

Съгласно законопроекта, лицата предоставящи услуги за ремонт, продавачите на обновени стоки и купувачите на повредени стоки ще могат да използват европейската онлайн платформа за ремонт на стоки, която ще съдържа национално подразделение за България.

Когато лицето, предоставящо услуги за ремонт предлага допълнителни услуги (напр. преместване или транспорт), ще трябва да посочи и разходите за тези услуги. Когато, лицето предоставящо услуги за ремонт използва европейския формуляр за информация за ремонт, той трябва да го предостави на потребителя в разумен срок след искане от потребителя. Лицата, предоставящи услуги за ремонт няма да могат да променят условията за ремонт, които са посочили в европейския формуляр за информация за ремонт за срок от 30 календарни дни, считано от датата, на която европейският формуляр за информация за ремонта е бил предоставен на потребителя.

Изискванията на Директива (ЕС) 2024/1799 трябва да бъдат въведени в българското законодателство в срок до 31 юли 2026 г. и да се прилагат от тази дата, като измененията в раздел II и III на глава трета на ЗПЦСЦУПС ще се прилагат за договори за продажба на стоки, сключени след 30 юли 2026 г.

2. Други промени в Закона за защита на потребителите

С оглед присъединяването на Република България към еврозоната и с цел осигуряване на правна сигурност, предвидимост и прозрачност на процесите, свързани с упражняването на контрол върху търговците, които имат задължения по ЗПЦСЦУПС се предлага глобите и имуществените санкции да бъдат посочени в евро. В тази връзка, се предлагат технически редакции в глава седма „Административнонаказателни разпоредби“ на ЗПЦСЦУПС като размерите на имуществените санкции и глоби са променени несъществено в посока повишаване. Предвидените изменения на глобите и

имуществените санкции са мотивирани от необходимостта от повишаване ефективността на административнонаказателните разпоредби и отразяват установените в практиката случаи на недостатъчен възпиращ ефект на действащите санкции и продължаващо извършване на нарушения. Предвидените размери на глобите и имуществените санкциите имат за цел обезпечаване на ефективното прилагане на закона и от необходимостта да се обезпечи, че те са ефективни, възпиращи и разубеждаващи.

II. Цели, които се поставят с приемането на законопроекта:

С приемането на проекта на ЗИД на ЗПЦСЦУПС се цели привеждане на действащата нормативна уредба в съответствие с разпоредбите на Директива (ЕС) 2024/1799. Законопроектът си поставя следните основни цели:

- постигане на пълно съответствие на националното законодателство с разпоредбите на Директива (ЕС) 2024/1799;

- подобряване функционирането на пазара в полза на потребителите и търговците и

- създаване на условия за устойчиво потребление чрез насърчаване на ремонта на потребителски стоки в срока на законовата гаранция и след изтичане на срока на законовата гаранция.

Наред с тези общи цели законопроектът си поставя постигането на следните специфични цели:

- приоритет на ремонта и повторното използване на годни за употреба стоки в рамките на законовата гаранция на стоките чрез даване на приоритет на ремонта на стоките пред другите средства за правна защита за привеждане им в съответствие, когато ремонтът е по-евтин от замяната на стоките с нови;
- превръщане на ремонта в основно средство за правна защита за привеждане на стоките в съответствие чрез разширяване на изискванията за съответствие на стоките относно наличието на възможност за ремонт и подобряване информираността на потребителите относно удължаване срока на законовата гаранция на стоките;
- удължаване срока на законовата гаранция на стоките, когато потребителят избере ремонта като средство за правна защита, и насърчаване използването на обновени стоки, в т.ч. и като средство за привеждане на стоките в съответствие;
- насърчаване използването на обновени стоки след изтичане на срока на законовата гаранция чрез предоставяне на информация за лицата, предоставящи услуги за ремонт и подобряване на прозрачността за потребителите относно възможностите за ремонт на потребителски стоки чрез използване на европейския формуляр за информация за ремонт на стоки;
- създаване на условия за свързване на потребителите и на лицата, предоставящи услуги за ремонт чрез европейската онлайн платформа за ремонт на стоки;
- разширяване на възможностите за ремонт на стоките чрез въвеждане на задължение за производителите за ремонт на стоките, за които законодателството на ЕС съдържа изисквания, относно предоставянето на възможност за извършване на ремонт.

III. Финансови средства, необходими за прилагане на новата уредба:

Не са необходими финансови средства за прилагане на новата уредба с предложения проект на ЗИД на ЗПЦСЦУПС. Предложените промени с проекта на ЗИД на ЗПЦСЦУПС не водят до въздействие върху държавния бюджет на Република България.

IV. Очаквани резултати от прилагането на новата уредба:

Очакваните резултати от прилагане на законопроекта са:

- постигане на високо ниво на защита на потребителите и напредък в екологичния преход;

- предоставяне на по-голям избор на потребителите в полза ва устойчивото потребление;

- намаляване на обема на отпадъците от електрическо и електронно оборудване и удължаване на жизнения цикъл на стоките,

- увеличаване на конкуренцията между лицата, предоставящи услуги за ремонт.

V. Съответствие с правото на Европейския съюз

Проектът е пряко свързан с въвеждане изисквания на Директива (ЕС) 2024/1799**,** поради което е изготвен анализ за съответствие с правото на Европейския съюз. Проектът на Закон за изменение и допълнение на Закона за предоставяне на цифрово съдържание, цифрови услуги и за продажба на стоки е включен в Плана за действие за 2026 г. с мерките, произтичащи от членството на Република България в ЕС на Работна група 21 „Защита на потребителите“ към Съвета по европейски въпроси, като мярка № 175.

РУМЕН РАДЕВ

Министър-председател